

DOCUMENT DE TREBALL

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
REPORTS DE LA RECERCA A CATALUNYA
2003-2009
Musicologia

Report elaborat per Jordi Rifé

DOCUMENT DE TREBALL

Si teniu cap comentari, podeu adreçar-vos a or@iec.cat

Barcelona, octubre 2012

Report de la recerca en Musicologia

Sumari

Abreviacions	3
Resum	4
1. Introducció	5
2. Els productors de recerca musicològica i els seus resultats	6
2.1. Institucions academicocientífiques	6
2.2. Universitats	10
2.3. Associacions	19
2.4. Església catòlica	20
2.5. Món editorial	20
2.6. Biblioteca Nacional de Catalunya (BNC)	22
2.7. Museu de la Música de Barcelona	23
2.8. Altres	23
2.9. Centres i les administracions públiques	24
3. Conclusions	24

DOCUMENT DE TREBALL

Abreviacions

ACO	Associació Catalana de l'Orgue
AGAUR	Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca
BNC	Biblioteca Nacional de Catalunya
CSIC	Consell Superior d' Investigacions Científiques
EAOBC	Consorti de l' Auditori i l' Orquestra
ICIC	Institut Català de les Indústries Culturals
IDIM	Institut de Documentació i d'Investigació Musicològiques "Josep Ricard i Matas"
IEC	Institut d'Estudis Catalans
IEI	Institut d'Estudis Ilerdencs
IMF	Institució "Milà i Fontanals"
MUHBA	Museu d'Història de Barcelona
PAMSA	Publicacions de l' Abadia de Montserrat
RACBA	Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi
RISM	Répertoire Interntional des Sources Musicales
SCMUS	Societat Catalana de Musicologia
TERMCAT	Centre de Terminologia per a la Llengua Catalana
UAB	Universitat Autònoma de Barcelona
UB	Universitat de Barcelona
UdL	Universitat de Lleida
URL	Universitat Ramon Llull

Resum

L'elaboració del report de la recerca en Musicologia per al període 2003-2009 s'ha basat en l'estructura de l'edició anterior (1996-2002). L'estudi mostra una panoràmica senzilla de l'activitat de recerca en aquesta disciplina. Es recalca la dificultat d'elaborar de forma exhaustiva el report i de valorar-ne la producció científica, degut a l'ampli ventall de branques que conformen aquesta disciplina. L'anàlisi es centra en la descripció dels següents productors de recerca musicològica i en els resultats de la seva tasca: institucions academicocientífiques; universitats; associacions; l'església catòlica; el món editorial; la Biblioteca de Catalunya; el Museu de la Música de Barcelona, i centres i administracions públiques, entre d'altres.

1. Introducció

El present report l'he elaborat basant-me en l'estructura de l'anterior, període 1996-2002. Tot i que he adaptat, modificat i reordenat alguns dels seus epígrafs, hom pot establir una comparació conjunta dels dos reports, ja que la base estructural hi és palesa en ambdós.

Tanmateix, cal dir que la nostra ciència, la musicologia, ofereix una panoràmica prou extensa i diversificada en quant a branques –musicologia històrica, organologia, etnomusicologia, iconografia musical, acústica, estètica musical, etc.- i produccions –llibres, articles, catàlegs, etc.- en les que es fa difícil, a voltes, una delimitació precisa del que són treballs de recerca científica originals i inèdits dels que són de divulgació. Per la qual cosa se'ns fa difícil una elaboració exhaustiva del report. A aquest escull cal afegir-hi la normativa de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) de no citar els noms dels investigadors i dels autors dels treballs de recerca. En aquest sentit, la producció de recerca d'una determinada institució pot estar fornida per investigadors que pertanyen tan a la institució en concret com a d'altres. Així doncs, és un altre aspecte que també dificulta la viabilitat d'una anàlisi i valoració crítica de la producció científica.

En conseqüència, el report (2003-2009) mostrarà una panoràmica senzilla, no exhaustiva, i òbviament discutible, del quefer musicològic a Catalunya.

Agrair, finalment, tots els que han col·laborat, des de les respectives institucions, a la demanda d'informació sol·licitada per l'elaboració del report.

2. Els productors de recerca musicològica i els seus resultats

2.1. Institucions academicocientífiques

2.1.1. Institut d'Estudis Catalans (IEC)

La Societat Catalana de Musicologia (SCMUS) -Societat filial de l'IEC-, ha dut a terme una sèrie d'activitats concretades en sessions científiques -en les que els socis i investigadors invitats han exposat diversos temes de recerca propis de la seva àrea musicològica-, en trobades i visites. En el període considerat podem consignar les següents sessions científiques: *El lied català. La imatge a través de la poesia* (2004); *El claviorgue del Museu de la Música de Barcelona* (2004); *Gabriel Blancafort i la fabricació d'orgues a Catalunya* (2004); i *El carilló xinès Bien-zhong i visita a la col·lecció d'instruments musicals etnològics de la Fundació La Fontana, Rupit* (2008).

L'activitat científica també s'ha concretat en la publicació a la *Revista Catalana de Musicologia* de diversos estudis musicològics. Destaquem-ne:

Any 2004:

- “Aspectos de la relación entre iconografía medieval y práctica interpretativa”
- “Tres claviorgues d'un mateix constructor a Nova York, Moscou i Barcelona”
- “Representacions musicals en la pintura catalana del segle XVI”
- “Joan Brudieu, notes a la seva biografia i a l'edició dels madrigals (1585)”
- “Los Rabassa: Un linaje de músicos de origen catalán (siglos XVI-XIX)”
- “Oral abstract image transmission of a Spanish-European musical tradition to Central America during the 16th to 18th centuries”
- “El manuscrit BC 1638, procedent de la col·legiata de Verdú”
- “La música al palau de la Comtessa de Barcelona durant el govern de l'arxiduc Carles d'Àustria a Catalunya (1705-1714)”

DOCUMENT DE TREBALL

- “Daniel en Babilonia, de Francesc Queralt. Un exemple d’oratori català del segle XVIII i un possible model d’anàlisi”
- “Els orgueners que treballaren a la Catedral de Girona durant els anys 1800-1850”.

Any 2007:

- “Un manuscrit cuixanenc amb música gregoriana aquitana”
- “Dues cançons polifòniques del segle XV de l’Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona”
- “El emperador Carlos V y la Música (1500-1558)”
- “Polifonia castellana”
- “Aspectes musicals del segle XVII català i francès: Noves dades del compositor Gaspar Dotart”
- “El guitarró del segle XVIII del Museu de la Música. Un model català que cal tenir en compte”
- “Ramon Bartomeus (1832-1918): Perfil humà i musical”
- “El procés de creació de l’orquestra municipal de Barcelona”.

També cal esmentar la publicació de dos llibres:

- *El llibre de faristol de Pau Villalonga*. Estudi i transcripció (2008).
- *Perspectiva musical de Catalunya des de la Revista Musical Catalana (1904-2008)* (2009).

Per últim, consignar la publicació del opuscle sobre “La interpretació actual de la música del Renaixement: permanència de les seves estructures qualitatives”(2003).

2.1.2. Consell Superior d’ Investigacions Científiques (CSIC)

El Departament de Musicologia de la Institució “Milà i Fontanals” (IMF) del CSIC té com escomesa la investigació musicològica dins de l’àmbit hispànic. Actualment palesa dues línies: “música i societat” i “Recuperació del patrimoni musical històric”. D’aquestes línies emergeixen diversos projectes de recerca que abracen tant la

DOCUMENT DE TREBALL

musicologia històrica com estudis de gènere, d'identitat i com les relacions musicals amb Hispanoamèrica.

Per a la concreció temàtica, doncs, empren una diversitat metodològica que entre d'altres cal citar: la catalogació, l'estudi crític de fonts musicals hispanes i les eines metodològiques provinents de disciplines auxiliars –antropologia, sociologia, història, etc. La tasca investigadora es concreta en la difusió de diversos treballs i estudis científics a través de la seva publicació periòdica anual el *Anuario Musical*; de l'edició dels *Monumentos de la Música Española* –estudi i edició crítica de música de diversos compositors hispànics-; del treball i publicació de catàlegs de diversos fons del patrimoni musical hispànic –el Departament és la seu de RISM (*Répertoire International des Sources Musicales*)– España- i compta amb una biblioteca especialitzada amb més de 44.000 registres i amb diversos fons especials; i, darrerament, de la publicació de *Textos Universitarios* sobre edició facsímil de l'obra dels principals tractadistes i teòrics musicals hispànics.

Indiquem els projectes de recerca impulsats des del departament de Musicologia: “El fons antic de música de la Catedral de Barcelona, conservat en la Biblioteca Nacional de Catalunya. Estudi de les fonts i recuperació patrimonial. Repertori en llengua en romanç” (2005-2008)

Pel que fa a la revista *Anuario musical*, esmentem alguns dels estudis referits a Catalunya:

Any 2003:

- “O *organum* de Tona”
- “Un témoin de la réception méridionale des traditions d’enseignement du Nord aux XIVe et XVe siècles: Barcelona, Biblioteca de Catalunya, M. 883”
- “Presencia musical en la catedral de La Seu d’Urgell en la primera mitad del siglo XVIII a través de sus actas capitulares”.

Any 2004:

- “Ungeklärte Fragen zu den Handschriften Codex Calixtinus und Ripoll 99”

DOCUMENT DE TREBALL

- “La pervivencia de la *Visitatio Sepulchri* de Gandía (Valencia) (1550-2004)”
- “Música y fiesta barroca: celebraciones en Tortosa a favor de Felipe V (1701)”
- “Presencia musical en la catedral de La Seu d’Urgell en la segunda mitad del siglo XVIII a través de sus actas capitulares”
- “Cap a una història de la música a Manresa, a partir dels manuscrits inèdits de Joaquim Sarret i Arbós (*1853; +1935) (I)”.

Any 2005:

- “Influencias del *rebec* europeo sobre el *rabel* hispánico a finales de la Edad Media en la Corona de Aragón”
- “La Capella de Música de la Seu de Barcelona en el segle XVIII (1756-1765)”
- “Cap a una història de la música a Manresa, a partir dels manuscrits inèdits de Joaquim Sarret i Arbós (*1853; +1935) (II). Els organistes de la Seu de Manresa”.

Any 2006:

- “La música y el texto de “la Festa” o Misterio de Elche”
- “El Villancet i el Tono del Barroc Musical tardiu en Francesc Valls. Aportació a l’estudi d’aquests gèneres musicals”
- “Una aproximació a la capilla de música de la Catedral de Tortosa (Tarragona): 1700-1750”
- “Música i músics del barroc català. El mestre de capella de la Seu de Manresa, Josep Masvasí (1731-1762)”
- “Vínculos estéticos entre Miquel Querol y Joan Maragall en el “Cant Espiritual””.

Any 2007:

- “Els músics del rerecor de la catedral de Tarragona”.

Any 2008:

- “El repertorio polifónico de la colegiata de Orihuela a mitad del siglo XVI”

DOCUMENT DE TREBALL

- “Recepción histórica de la música eclesiástica de Joseph Haydn en los archivos musicales catedralicios de la Comunidad Valenciana”.

Any 2009:

- “Spanien, das Haus Habsburg und Prag: Las ensaladas de Flecha (Prag 1581) und ihr Kontext”
- “Mateo Flecha, el Viejo, en la Catedral de Valencia: sus períodos de magisterio de capilla (1526-1541) y su entorno musical”
- “El “fons Verdú” de la Biblioteca de Catalunya. Trajectòria i problemàtica del trasllat”.

També citar les actes del congrés: *Estudios sobre el Barroco musical hispánico (En torno a la figura del Dr. Miguel Querol)* (2005).

Respecte als *Monumentos* s’han publicat, entre d’altres: *La Missa Policoral en Catalunya en la segunda mitad del siglo XVII*, vol. LXXIII (2005) i l’estudi i edició facsímil del tractat de *Pedro Cerone: El Mellopeo y Maestro*, vol. I i II (2007).

S’han impulsat, també, diversos treballs de recerca i tesis doctorals, llegides a diverses universitats, entre les que les de l’àrea catalana ocupen un lloc rellevant.

2.2. Universitats

2.2.1. Universitat de Barcelona (UB)

El Departament d’Història de l’Art de la Facultat de Geografia i Història de la UB ha impulsat a través de la seva àrea de Música línies de recerca centrades principalment en els segles XIX i XX. Així, s’han dut a terme una sèrie de treballs de recerca i tesis doctorals que abracen els segles abans esmentats, ensems que altres temàtiques. Els Projectes de recerca estan centrats en la línia de la Història de les Associacions Corals a Espanya i aspectes interdisciplinaris de la música amb d’altres arts.

DOCUMENT DE TREBALL

Pel que fa a llibres citem: La Història de la Música Catalana, Valenciana i Balear d'Edicions 62 Diccionari A-H (Vol. 9) i Diccionari I-Z. (Vol. 10) (2003); i. *La societat coral Euterpe fundada per Clavé*. Rúbrica Editorial (2007)

Quant a les tesis doctorals llegides s'observa, entre d'altres, les següents:

- *El teatre líric-Sala Beethoven: (1881-1900)* (2003)
- *Banda Municipal de Barcelona: 1886-1944: Del carrer a la sala de concerts* (2004) –publicada per l'Ajuntament de Barcelona al 2006-.
- *El piano en Barcelona entre 1880 y 1936.* (2009)

2.2.2. Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

Al Departament d'Art i Musicologia de la Facultat de Filosofia i Lletres hi ha l'àrea de Música que ha impulsat, des de la titulació d'Història i Ciències de la Música i, ja, a partir del 2008, des de la implantació del nou Grau de Musicologia, diverses línies de recerca. Aquestes es concreten en els treballs de recerca i en les tesis doctorals que principalment es refereixen a: la música de l'època medieval, els segles XVII i XVIII, tant des dels aspectes paleogràfics, històrics i estilístics com des de l'organologia i la iconografia musical, també el segle XIX, XX i l'etnomusicologia hi són representats. En el període que considerem, la recerca sobre la temàtica dels períodes que abracen els segles XIX, XX i l'etnomusicologia, s'ha incrementat. Indicar que es segueix amb la tasca d'inventari, classificació i catalogació dels diversos fons musicals de l'àrea catalana. En darrer terme, cal esmentar la creació del grup de recerca “La música en les societats contemporànies”.

Respecte a la publicació de llibres i capítols de llibres, esmentem: *El cancionero de Upsala* (2003); *Las canciones de Sant Joan de les Abadesses estudio y edición filológica y musical* (2003); *Felip Pedrell. Los Pirineus. Edició crítica* (2003); “Los Motetes de Fernando Sor” del llibre: *Estudios sobre Fernando Sor.* -ed. Instituto Complutense de Ciencias Musicales, col. Música Hispana Textos- (2003) *La creació del món, oratori de Franz Joseph Haydn. Versió menorquina d'Antoni Febrer i Cardona – Transcripció musical de Joan Vidal i Seguí* (2004); *Cançons populars de la història de Catalunya : història i memòria. : Sant Vicenç de Castellet* (2004); *Córrer la sardana:*

DOCUMENT DE TREBALL

balls, joves i conflictes. Barcelona (2006); “Los instrumentos musicales de los frescos de la Catedral de Valencia” del llibre: *Los Ángeles Músicos de la Catedral de Valencia* (2006). i Sinfonia jubilar de Felip Pedrell per a la inauguració del Palau de la Música (2008).

Consignem, finalment, un treball conjunt de diversos musicòlegs que s’ha concretat en la publicació del llibre *Història Crítica de la Música Catalana* (2009) –amb la col·laboració tan de la UAB com de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi (RACBA). On es palesa un veritable esforç de síntesi en relació tan al fenomen musical català com en la seva ressonància internacional a través de la història.

La catalogació dels fons musicals catalans s’ha corporificat, mitjançant l’ajut de la Direcció General del Patrimoni Cultural (Subdirecció General d’Arxius) de la Generalitat de Catalunya i amb la col·laboració de la UAB, en l’edició dels següents volums:

Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 1 : Fons de la catedral-basílica del Sant Esperit de Terrassa (2007); Inventaris dels fons musicals de Catalunya. 2 volums : Fons de l’església parroquial de Sant Pere i Sant Pau de Canet de Mar (2009); i Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 3 : Fons del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí. (2009).

Els articles científics publicats palesen, també, la diversitat d’estudis i temàtiques pròpies de la musicologia ja plenament consolidada a la universitat. Així, en consignem els següents, en diverses revistes i congressos tan catalans com estatals i estrangers:

— *Caramella, revista de música i cultura popular*: “Sardenya, la terra del cant polifònic masculí”, “El gaitero de la plaça Massadas i “Lo cornamusaire” de Verdaguer” i “Can Quintana: una investigació musical per a un centre cultural” (2003).

— *Trans, Revista Transcultural de Música-Transcultural Music Review*: “Los grupos de Música Tradicional en Catalunya o la construcción de una identidad alternativa” (2004).

DOCUMENT DE TREBALL

- *Musique-Images- Instruments*: “Inventaire de peinture catalane du XVIe siècle à sujets musicaux” (2005).
- *Revista de Musicología*: “Modelos europeos en la iconografía musical del Renacimiento catalán” (2005).
- *Revista d’Etnologia de Catalunya*: “Els goigs de ‘Pasca’ amb pandero al veïnat d’Esclat de Cassà de la Selva” (2005).
- *Quaderns de l’Institut Català d’Antropologia*: “El gest digne per cantar tots junts a una sola veu” (2005).
- *Caramella, revista de música i cultura popular*: “Cantar a la taverna i a l’hostal” i “Dir de cara al públic. Els cantadors entre l’escena i el carrer” (2005).
- *Nassarre. Revista Aragonesa de Musicología*: ““Tenir bona miula i galejar sa veu”. Las grabaciones como herramienta en el diálogo sobre estética e interpretación con los cantores de “tonades de feina” de Mallorca” (2005).
- *European Voices Multipart singing on the Balkans and in the Mediterranean*: “Singing in Processions and Festivities: A look at different models of multipart singing in Spain” (2005).
- *Music in Art*: “Music in the 16th Century Catalan Painting” (2006), *Caramella, revista de música i cultura popular*: “La història de les sardanes. Reinterpretada de dalt a baix” (2006).
- *L’Avenç*: “La sardana, de ball de moda a símbol nacional” (2006).
- *Espacio sonoro* (on line): “Joan Guinjoan, 75 años de un maestro. Comentarios a propósito de cinco grabaciones” (2007).
- *Centre Occitan des Musiques et Danses Traditionnelles Toulouse-Midi Pyrénées*: “Les chants traditionnels des pays catalans” (2007).
- *XV Congreso Nacional de Historia del Arte (CEHA). Modelos, intercambios y recepción artística de las rutas marítimas a la navegación en red*: “Miró-músicas. Resonancias musicales de los espacios mironianos” (2008).
- *Répertoire d’Iconographie de la Musique Ancienne (RIMAB)*: “An Unexpected Discovery: the Fifteenth-Century Angel Musicians of the Valencia Cathedral” (2008).
- *Temps de sons i emocions. 100 anys*: “Isaac Albèiz. Cent anys (quasi) no són res...” i “Robert Gerhard. Un músic per a tots els temps” (2008).

DOCUMENT DE TREBALL

- *I Jornades d'estudiants de musicologia i joves musicòlegs: "Postguerra i primer franquisme a Picassent: aportacions a la construcció de la realitat musical a través de la dona"* (2008).
- *VII Col·loqui Internacional Verdaguer "La construcció contemporània del sistema lingüístic-literari català": "Sardanas coreadas del vuit-cents i sardanes corals Noucentistes: dues ideologies, dues estètiques"* (2008). "Organologia e iconografia" (2009).
- *Music and the Construction of National Identities in the 19th Century: "Le passé caché. Le côté révolutionnaire et libéral des sardanes oubliées de Pep Ventura: Sardana sobre motivos del Faust et Sardana Can Can"* (2007).
- *Anuari Verdaguer Revista d'estudis literaris del segle XIX: "Sardanas coreadas del vuit-cents i sardanes corals del Noucentisme: dues ideologies, dues estètiques"* (2009).
- *Boletín de la Asociación Española de Documentación Musical (AEDOM): "Los fondos sonoros de Catalunya Música"* (2009).
- *Jornada "La lírica de la lluita: cançons, idees i revolució: "Balls i rondes: construcció de gènere a la postguerra i primer franquisme"* (2009).
- *I Congrés Internacional Ruperto Chapí: "Ruperto Chapí y la Guerra Civil Española en Barcelona: popularidad y apropiación"* (2009).
- *Congrés internacional Feminist Music and Theory: "Dances and Serenades: Gender Construction in the First Franco Regime"* (2009).

Pel que fa a les tesis doctorals i treballs de recerca s'han llegit, entre d'altres:

- *Rafael Compta (ca. 1761-1815): estudi del seu Te Deum i catalogació de la seva obra consevada* (2003)
- *El Cercle Manuel de Falla de Barcelona (1974- c. 1957): l'obra musical i el seu context* (2003)
- *La música a la catedral de Girona durant la primera meitat del segle XIX* (2003)
- *La composición musical en lengua vernácula en le ámbito eclesiástico hispánico (primera mitad del siglo XVIII): villancicos a la Virgen de la Cinta de Josep Escorihuela en la catedral de Tortosa* (2005)

DOCUMENT DE TREBALL

- *La música a la colegiata basílica de Santa Maria de la Seu de Manresa: 1714-1808* (2005)
- *Jaume Pahissa: un cas d'anàlisi musical* (2006)
- *Els 24 ancians de l'Apocalipsi a la iconografia monumental romànica hispànica. Estudi simbòlic i crítica arqueològica dels instruments musicals* (2007)
- *El somni del Parnàs: La música a l'Acadèmia dels Desconfiats (1700-1705)* (2007)
- *Ramon Bartomeus Mola (1832-1918): Una alternativa a la música coral claveriana. Anàlisi de la seva obra* (2008)
- *Músics, cants i balls a la Conca de Barberà: Les agrupacions corals i instrumentals entre 1844 i 1979* (2009)
- *Aproximació a la naturalesa creativa i al pensament compositiu de Frederic Mompou* (2009)
- *El baixó a la Península Ibèrica* (2009)
- *Los ejercicios técnicos de Beethoven: entre composición, improvisación e investigación sonora* (2009)
- *La producció de Victor Legley* (2009).

Quant a projectes i ajuts (Ministerio de Ciencias y Tecnología, Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca -AGAUR- i altres):

- “Producció, consum i difusió musical en els territoris de l'antiga Corona d'Aragó entre ca. 1450 i ca. 1650” (2005-2008)
- “Trovadores en la Península Ibèrica” (2002-2005)
- “La música religiosa a Catalunya el segle XIX. Estudis sobre patrimoni musical: els fons musicals de la basílica de l'Esperit Sant de Terrassa, la Mercè de Barcelona i el convent dels frares Caputxins de Sarrià de Barcelona” (2003-2006)
- “La música amb text de Jacint Verdaguer. Base de Dades” (Diputació de Barcelona Casa Museu de Folgueroles) (2004-2005)
- “El teatre líric a Espanya: 1849-1868” (UAB, Universidad Complutense de Madrid, Universidad de Oviedo) (2005-2008)

DOCUMENT DE TREBALL

- “El fons antic de música de la Catedral de Barcelona, conservat en la Biblioteca Nacional de Catalunya. Estudi de les fonts i recuperació patrimonial. Repertori llatí i instrumental” (2005-2008)
- “Les músiques a la revolució, guerra i repressió 1936-1950” (2007-2009).

També l’Institut de Documentació i d’Investigació Musicològiques “Josep Ricard i Matas” (IDIM) que fou creat per un acord entre la RACBA i la UAB, el 1979, ha impulsat la recerca de la Musicologia històrica. Llurs principals objectius són la investigació musicològica i la formació de musicòlegs. Les seves línies de recerca s’han cristal·litzat en nombrosos treballs publicats a la seva revista *Recerca Musicològica* – iniciada el 1981- i en l’edició d’obres musicals *Quaderns de Música Històrica Catalana* – iniciada el 1983-.

Pel que fa a la *Recerca Musicològica* en el període que considerem s’hi recullen diversos articles, entre d’altres:

Anys 2004-2005:

- “El nacionalisme en el context català entre 1875 i 1936”
- “Enric Granados y el contexto predrelliano”
- “Els models simfònics”
- “Consideracions sobre els models operístics entre 1875 i 1936”
- “Un ideari per a la música del nou-cents”
- “Modernisme i Música: una reflexió al cap dels anys”
- “Breu panorama de l’etnomusicologia a Catalunya entre 1875 i 1936”
- “El llegat històric de l’orfeó Català (1891 – 1936)”
- “Rabassada i Matas, Joaquim. Ricard Lamote de Grignon i l’Orquestra Simfònica de Girona”
- “A propòsit d’una conferència de Joan Lamote de Grignon publicada en la revista *Scherzando* de Girona”
- “Gènere i repertori baladístic en *l’Obra del cançoner popular de Catalunya* (1921-1936)”
- “El pare Robert de la Riba (1912-1999), deixeble de Joan Lamote de Grignon”

DOCUMENT DE TREBALL

- “Josep M. Ruera i Joan Lamote de Grignon: relació d’amistat i treball”
- “Els Lamote de Grignon i la creació de la cobla”
- “Els concerts històrics de Cales G. Vidiella”
- “Las canciones op. 27 de Antonio Torrandell: una sonoridad abierta a Europa en la música mallorquina de principios del siglo XX”
- “Els *Pirineus* en el panorama de la música hispànica i europea del seu temps”
- “Els *Pirineus*, l’estrena del 1902”
- “El influjo de Felip Pedrell en la obra y el pensamiento de Manuel de Falla”
- “El regeneracionismo y la dimensión educadora de la música en la obra de Felip Pedrell”
- “La producción liederística de Felip Pedrell”
- “Pedrell, compositor i musicòleg”.

Any 2006:

- “Catálogo descriptivo de libretos de tonadillas impresos en Barcelona en el siglo XVIII”
- “Els oratoris catalans de finals del segle XVIII i principis del XIX com a elements receptors del classicisme musical”
- “*Il dissoluto punito, ossia Don Giovanni Tenorio*, de Ramon Carnicer”
- “Felip Pedrell en la revista *La Alhambra* (1902-1022)”
- “La cançó a l’obra d’Apel·les mestres”
- “Resonancias del Motu Proprio en la diócesis de Oviedo: la capilla catedralicia y el Seminario Conciliar”
- “Aspectos configuradores de la música guinjoaniana”
- “Els fons musicals de Catalunya: estat de la qüestió”
- “Els fons musical de l’Arxiu de la Catedral de Lleida”
- “Els fons musicals de Ramon Carnicer i Ramon Florensa de l’Arxiu Històric Comarcal de Tàrrrega”
- “Els fons musical de Sant Pere de Ripoll de l’Arxiu Històric Comarcal del Ripollès”.

Anys 2007-2008:

DOCUMENT DE TREBALL

- “Le prime pubblicazione in Italia concernenti il Barocco musicale”
- “Els orígens del concepte de barroc musical hispànic, a l’entorn del centenari de l’Institut d’Estudis Catalans: Felip Pedrell, Higiní Anglès, Miquel Querol”
- “La recepción del primer barroco en la Real Capilla”
- “Manifestações primordiais do Barroco Musical em Portugal”
- “Los ejes de la música francesa de la primera mitad del siglo XVII segons Felip Pedrell en el *Teatro lírico español anterior al siglo XIX*”
- “Josep Rafael Carreras i Bulbena, el naixement de l’oratori a Catalunya i altres consideracions”.

Any 2009:

- “El marc històric. La Guerra de Successió”
- “Documentació impresa en l’època de la Guerra de Successió”
- “L’òpera *Il più bel nome* d’Antonio Caldara i la recepció del darrer barroc a Catalunya”
- “*Il più bel nome* de Pietro Parati, poeta cesari i víctima dels fills de Momo”
- “Jayme de la Té y Sagáu e a suas cantatas de câmara (1715-1725)”
- “*La decima fatica d’Ercole*. Ein Componimento von Johann Joseph Fux und die Vision des Hauses Habsburg im Jahre 1710”
- “El teatro con música en la corte de Felipe V durante la guerra de Sucesión, entre 1703-1707”
- “Òperes a Barcelona a principis del segle XVIII: intercanvis i adaptacions”
- “Teatro e musica a Barcellona alla corte di Carlo III d’Asburgo”
- “Les cançons dictades al segle XVII i principis del XVIII”
- “La activitat musical dependiente del Cabildo Municipal de Valencia durante la Guerra de Sucesión”.

Consiguar també que, l’IDIM, des de 1989 organitza els Seminaris Internacionals sobre el Barroc Musical Hispànic, les actes dels quals són recollides en la mateixa *Recerca Musicològica*.

DOCUMENT DE TREBALL

2.2.3. Universitat de Lleida (UdL)

Dins l'àrea de música del departament d'Història de l'Art i Història Social de la Facultat de Lletres de la UdL hi ha el Laboratori de Musicologia. Aquest, és una unitat adscrita a l'estructura dels Serveis Científicotècnics de la Universitat de Lleida. Disposa d'un equipament que possibilita oferir serveis en l'aplicació de les noves tecnologies i aportar eines informàtiques per l'edició musical i pel tractament digital del so. Té per objectiu aportar serveis i recursos tècnics pel suport de la recerca. Des del Laboratori s'impulsen i assessoren programes de recerca, de catalogació, d'estudi, d'edició i de recuperació del patrimoni musical. S'ofereix, també, suport científic i tècnic en produccions editorials i discogràfiques.

A l'àrea musical que s'ha concretat en la participació i organització de congressos i seminaris, articles, organització de congressos i simposis, edicions i capítols de llibre. En totes aquestes activitats s'hi observa una temàtica que abraça, principalment, tant la música litúrgica medieval com la música del Renaixement.

2.2.4. Universitat Ramon Llull (URL)

Cal consignar el projecte: “Música y cine en España: recuperación, inventario y difusión de un patrimonio cultural multidisciplinar.”

2.3. Associacions

L'Associació Catalana de l'Orgue (ACO) segueix la seva tasca de recerca i recull de materials d'organistes i orgueners catalans. La seva revista *Anuari de l'Orgue* palesa el resultat de la recerca de diversos investigadors sobre la temàtica esmentada. Consignem alguns dels articles:

- “El “Quadern en Xifra” de la Biblioteca de Catalunya: una nueva fuente para música de órgano en los Países Catalanes”
- “Josep Elies: l'organista i el compositor”
- “A propòsit de la reparació de l'orgue de la Seu de Ciutadella a la primera meitat del segle XVIII”

DOCUMENT DE TREBALL

- “Dades sobre els mestres organers a la Catedral de Girona a la primera meitat del segle XIX”
- “En el centenari del Motu Proprio de Sant Pius X “Tra le Sollecitudini” sobre la música sacra: algunes aproximacions per a una lectura actual”.

2.4. Església catòlica

L'abadia de Montserrat ha estat i és un dels principals centres capdavanters pel que fa a la difusió -Publicacions de l'Abadia de Montserrat (PAMSA)- de la recerca musicològica. En el decurs del període que estudiem cal esmentar la publicació dels volums del XIII al XIX de l'*Obra del cançoner popular de Catalunya* (2003-2009). També els catàlegs han constituït motiu de publicació: *Catàleg de villancicos i oratoris impresos de la Biblioteca de Montserrat. Segles XVII-XIX* (2003). Destaquem, finalment, dins la col·lecció de biblioteca *Serra d'Or: Mozart a Barcelona. Recepció operística (1798- 2006)* (2006).

2.5. Món editorial

El món editorial ha vehiculat la recerca mitjançant la seva difusió i divulgació. Tot i que les seves produccions estan sotmeses a les lleis del mercat, la qualitat i el rigor científic s'ha palesat abastament en elles. Així, els dos diccionaris (2003) -darrers volums- de la *Història de la música catalana, valenciana i balear* d'Edicions 62, complementen amb detall els vuit volums anteriors, que es referien a la història de la música.

Per la seva banda dues editorials musicals, i alhora discogràfiques, també han destacat pel seu rigor i promoció de la recerca: La Mà de Guido i Tritó.

La Mà de Guido dedica una cura especial a l'edició de música de compositors catalans i espanyols de tots els temps, així com a diversos aspectes de la música tradicional. Esmentem, d'aquest darrer aspecte, la publicació de la monografia *Músiques per acompanyar l'àguila: i altres danses i entremesos històrics propis dels esdeveniments festius catalans* (2007).

DOCUMENT DE TREBALL

L'editorial Tritó segueix una línia, força majoritària, que promociona i impulsa l'edició i estudi d'obres de compositors catalans que van des del segle XVII fins els nostres dies, tot i que amb una especial dedicació a les obres inèdites o oblidades. En aquest sentit, les edicions de les obres van precedides d'un estudi musicològic ensem que la seva edició crítica quan es tracta de compositors de la dissetena i divuitena centúria. Esmentem-ne, entre d'altres, les següents:

- *Benedicta et Venerabilis i altres peces marianes. Josep Gaz (1656-1713)* (2007)
- *Dos motets a solo : Nocturna procella ; Plaudite populi de Domènec Terradellas,* (2007)
- *Impressions simfòniques : per a orquestra de corda de Juli Garreta (1875-1925)* (2007)
- *Obertura del ballet "Cendrillon" de Fernando Sor (1778-1839)* (2007)
- *Obertura del ballet "Hercule et Omphale" de Fernando Sor (1778-1839)* (2007)
- *Obra completa per a veu i piano de Enrique Granados (1867-1916) [et al.]* (2007)
- *Música de cambra : sonates per a violí ibaix, trios amb guitarra de Joaquín Nicolás Ximénez (1742-ca.1791)* (2008)
- *La tonadilla del segle XVIII i Catalunya de Manuel Plà, (1720-1766) ... [et al.]* (2008)
- *Música per a orgue de Robert de la Riba, (1912-1999) –I-VIII volums-* (2008)
- *24 obres per a orgue : peces i tocatges de Josep Elies (1687-1755)* (2008)
- *Herminie : cantata para soprano y orquesta de Juan Crisóstomo de Arriaga, (1806-1826)* (2008)
- *Sinfonía pirenaica de Jesús Guridi (1886-1961)* (2007)
- *Obra completa : per a veu i piano D'Isaac Albéniz* (2009)
- *Obres per a orgue de Vicent Rodríguez, (1690-1760)* (2009)
- *Simfonia núm. 1 en Sol major : Oriental de Juli Garreta (1875-1925)* (2009)
- *Simfonia nº 1 en Sol major : Oriental de Josep Pons (1768-1818)* (2009)
- *Concert per a violí i orquestra de Juli Garreta (1875-1925)* (2009)
- *Contradanses olotines i altres balls de l'Arxiu de Sant Esteve* (2009)
- *Poema romàntic de Joan Lamote de Grignon* (2009).

DOCUMENT DE TREBALL

Citem, també, diverses publicacions de tres editorials –Dinsic, Clivis i Boileau–:

Dinsic:

- *Llibre d'orgue de Lleida : músiques diverses* (2003)
- *Literatura i música a l'Edat Mitjana : la cauró èpica* (2004)
- *Literatura i música a l'Edat Mitjana : lírica* (2004)
- *Els trobadors catalans* (2006)
- *Opinions dels cantants antics i moderns* (2007)
- *Assaig d'un mètode per a aprendre a tocar la flauta travessera de Johann Joachim Quantz (1697-1773)* (2008)
- *El seguici festiu de Tortosa* (2008); *Danses i balls antics : recull d'uns quaderns de violí* (2009).

Clivis:

- *Veus del Sud : d'indis, criolls i ladins* (2008).

Boileau:

- *Obres religioses : Salve Regina ; L'herba de l'amor ; Escena religiosa d'Enric Granados (1867-1916)* (2008)
- *Peces per a piano de Manuel Blancafort (1897-1987)* (2009)
- *Llibre d'orgue de Santa Maria de Vilafranca del Penedès* (2009).

Pel que fa a les PAMSA, ja hem fet esment a l'apartat de de l'església catòlica.

2.6. Biblioteca Nacional de Catalunya (BNC)

Les biblioteques són un centre de referència indispensables per la investigació. En aquest sentit, cal consignar la BNC, ja que els seus fons forneixen multitud de documents i dades per als musicòlegs. A més, la digitalització dels manuscrits i impresos de la Biblioteca ha facilitat abastament la tasca científica del investigador.

DOCUMENT DE TREBALL

La secció de la Unitat Bibliogràfica com, posteriorment, la d'Arxius Sonors de la BNC, ha anat publicant continuadament obres musicals i estudis sobre les mateixes. Consiguem, en aquest sentit, *Obra completa per a veu i piano de Enrique Granados (1867-1916)*, realitzada conjuntament amb l'editorial Tritó (2007); i la *Música de la Catedral de Barcelona a la Biblioteca de Catalunya. Compositors de la Cort en els temps dels darrers Àustries i els primers Borbons* (2009).

2.7. Museu de la Música de Barcelona

El Museu de la Música de Barcelona té, a part de les seves funcions de conservació i d'exposició, l'escomesa de restauració i recerca. El instrument musical també és un document històric. Els nous avenços en la musicologia, l'organologia i la tecnologia aporten noves eines pel que fa a la restauració i recerca. Tanmateix, el fons del Museu - tan dels instruments històrics com documents biogràfics dels músics catalans i com d'enregistraments històrics- ofereixen les fonts per a la recerca. El Museu, a més, col·labora amb estudis lexicogràfics que el Centre de Terminologia per a la Llengua Catalana (TERMCAT) duu a terme sobre els instruments musicals.

Dins del període que considerem en el present report, el Museu ha publicat: *El Museu de la Música de Barcelona a la Casa Quadras. 1983-2001* (2007).

2.8. Altres

Destaquem, a continuació, una sèrie d'institucions que també han impulsat diverses publicacions sobre la música i la musicologia.

2.8.1. Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI)

La Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs convoca el premi d'investigació musical "Emili Pujol" per homenatjar aquest musicòleg lleidetà i fomentar els estudis musicològics. En el període que estudiem cal citar:

— *Els manuscrits musicals a Catalunya fins al segle XIII: l'evolució de la notació musical* (2003).

DOCUMENT DE TREBALL

— *Els oratoris de Francesc Queralt (1740-1825). Història de l'oratori a Catalunya al segle XVIII* (2004).

— *El Cercle Manuel de Falla de Barcelona (1947-c.1957): l'obra musical i el seu context* (2007).

2.8.2. Institut Català de les Indústries Culturals (ICIC)

Els Compositors de cinema a Catalunya (1930-1959) (2009)

2.8.3. Museu d'Història de Barcelona (MUHBA)

Dansa i Música. Barcelona 1700 (2009):

2.8.4. Consorci de l'Auditori i l'Orquestra (EAOBC)

La trobada de Falla i Picasso (2006).

2.9. Centres i les administracions públiques

De l'Urgell i la Segarra: Obres religioses, crides, jocs, balls, cançons i tocs de campanes. (Ajuntament de Tàrraga, 2005)

Les Bandes de música a les comarques de Tarragona (Diputació de Tarragona, 2003)

3. Conclusions

Malgrat les dificultats per la valoració i anàlisi crític, indicades a l'inici del present report, les dades fins ara esmentades ens aporten una aproximació a la panoràmica de la recerca musicològica durant el període 2003-2009. En aquest sentit, hom veu una gran vitalitat de la nostra ciència, i la presència i increment de temàtiques noves –estudis d'iconografia musical, d'instruments, de gènere, identitat, cançons populars i tradicionals, sardanes, danses, etc.- que emergeixen amb força conjuntament amb les ja

DOCUMENT DE TREBALL

consolidades –les de la musicologia històrica: catàlegs, estudis, edicions crítiques i anàlisi d'obres i tractats i documentació diversa.

En conseqüència, s'observa, en la producció científica palesa, que la musicologia abasteix un ventall força ampli de disciplines que van des de la musicologia històrica, l'organologia, la etnomusicologia, l'acústica i l'estètica, entre d'altres. La metodologia de totes aquestes disciplines també presenta unes analogies i diferències en els seus tractaments que atorguen una singularitat pròpia en cada una d'elles. Així, podem trobar-nos amb l'estudi i edició crítica de les fonts, amb anàlisi estéticoestilístic, amb estudis de gènere i identitat i llur especificitat metodològica, amb mètodes de camp emprats per l'etnomusicologia, amb aspectes físicomatemàtics aplicats a instruments i a afinacions, a ús del pensament filosòfic per esbrinar l'estètica musical d'un músic i/o intel·lectual, etc. També cal indicar la transversalitat metodològica, és a dir, l'ús d'eines, conceptes i mètodes provinents d'una disciplina musicològica i que poden emprar-se en d'altres, la qual cosa redunda en un enriquiment a l'hora de la recerca i d'extreure'n uns resultats més òptims.

Òbviament, tan les universitats com les institucions científiques és d'on emergeix el major corpus de producció i resultats científics. No obstant, tot i que les editorials no són pròpiament un centre de producció de recerca, cal destacar-les per l'esforç ha vehicular-la. L'edició -en algun cas estudi musicològic- d'obres musicals al llarg de la història de compositors catalans, és una bona mostra fefaent de la tasca que el món editorial impulsa vers la comunitat científica musicològica ensems que als intèrprets musicals.

Finalment, cal esmentar que les directrius de Bolonya van propiciar la creació del Grau de Musicologia des de l'any 2008 a la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB. Aquest fet a suposat una millora respecte a la llicenciatura que anteriorment s'impartia, d'Història i Ciències de la Música, ja que s'ha incrementat el nombre d'anys de la titulació: la llicenciatura només era de segon cicle –dos anys- i el Grau abasteix quatre anys amb la possibilitat d'un màster –també en el cas de la UB- i el conseqüent doctorat. Aquests aspectes impulsen, doncs, la formació de noves generacions de musicòlegs que, de ben segur, aportaran una nova saba a la nostra ciència.